

підготовці, яка відображає й перетворює комунікативні вміння. Використовуються у педагогіці комунікативні звички, що являють собою доведені до автоматизму певні комунікативні дії. Основу складає комунікативний характер, що складається головним чином з певних якостей особистості, які з'являються у відповідній їй активності та комунікативній діяльності, проявляється у відношенні до себе, навколишнього світу та до інших людей.

Задля підвищення професійної підготовки педагога та його комунікативної компетенції необхідно використовувати інноваційні фахові компетенції та створювати відповідні умови зростання рівня професіоналізму завдяки професійним взаємовідносинам та реалізації певних завдань, змісту та відповідних технологій навчальної діяльності.

Педагогічна комунікація набуває значення не лише як принцип навчання, але і як постійна методика самонавчання та самовдосконалення педагога. Процес отримання плідного результату у науковому, навчально-виховному та особистісному спілкуванні учителя та учня реалізується через підвищення рівня комунікаційної культури всіх учасників.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко К. Сутність професійної комунікації у педагогічній освіті. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv (дата звернення 22.01.2021)
2. Сутність, функції педагогічної комунікації. URL: <https://studfile.net/preview/5197369/page:7/> (дата звернення 23.01.2021)
3. Когут І. Зміст формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності в сучасних соціокультурних умовах. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33687946.pdf> (дата звернення 24.01.2021)
4. Волкова Н. Педагогічні комунікації. URL: <http://ir.duan.edu.ua/bitstream> (дата звернення 25.01.2021)

З ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Старовойтова М.Ю.
Тарандиці, Україна*

В наш час в умовах введення нових стандартів змінюються цілі сучасної освіти. В результаті впровадження інноваційних технологій зріс попит на спеціалістів, володіючих креативним мисленням, вмючим ставити і вирішувати нові завдання. Сьогодні потрібним для школи є те, що потрібно не просто давати готові знання, але і забезпечувати набуття здобувачами освіти умінь шукати будь-яку інформацію, відстоювати власну точку зору, доводити її, публічно виступати, долати труднощі у навчанні.

Згідно Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1] на перший план виходить розвиток особистості учня. Гуманістична парадигма освіти визначає розвиток дослідницьких умінь у процесі навчання, в тому числі і біології, як важливе завдання сучасної школи.

Зміна соціально-економічних умов сучасної України висуває підвищені вимоги до якості фундаментальної підготовки школярів [2]. Це передбачає формування міцних системних знань випускників, оволодіння технологіями дослідження, розвиток умінь орієнтуватися в різних сферах науки і культури; формування умінь здолати стереотипів; бути готовим до інтелектуальної інноваційної діяльності.

Однією з найважливіших умов підвищення ефективності навчального процесу є організація навчальної дослідницької діяльності і розвиток її основного компоненту – дослідницьких умінь, котрі не лише допомагають школярам краще справлятися з вимогами навчальної програми, але й розвивають у них творчі здібності, логічне мислення, створюють внутрішню мотивацію навчальної діяльності в цілому. Дослідницька діяльність вирізняється тим, що містить у собі значні можливості для розвитку учня, дає право на пошук, вимагає підключення уяви, сприяє прояву креативних здібностей. Саме це веде учня до самостійних відкриттів і дає радість творчості.

Широкими можливостями, для розвитку дослідницьких умінь учнів володіє шкільний курс біології. Аналіз результатів своєї педагогічної діяльності свідчить про те, що в учнів недостатньо сформовані уміння досліджувати і аналізувати біологічні експерименти, опису, аналізу і оцінки достовірності одержаного результату.

Доцільність даної роботи визначається – протиріччями між потребами сучасного суспільства у актуальності самореалізації підростаючого покоління, здатного до творчої діяльності, і недостатнім рівнем розвитку дослідницьких умінь школярів; між традиційними методами і формами навчання, орієнтованими на передачу готових знань та орієнтацією нового змісту на розвиток творчих здібностей учнів у процесі предметного навчання; між прагненнями учнів до самостійності і невмінням організувати свою навчально-пізнавальну діяльність; між нагальною необхідністю розвитку творчого потенціалу особистості і відсутністю умов для індивідуальної роботи з кожним учнем. На основі проведеного аналізу і виявлених протиріч можна сформулювати існуючу проблему необхідності інтелектуального і особистісного розвитку учня, здатного самостійно формулювати і вирішувати дослідницькі завдання.

Актуальність даної роботи полягає у потребі сучасного суспільства в особистостях, володіючих навичками наукового мислення, здатних здійснювати дослідницьку, дослідно-експериментальну і інноваційну діяльність. Метою ж є створення умов для підвищення творчого потенціалу учнів у процесі дослідницької роботи.

Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання: організувати дослідницьку технологію з елементами пошуку на уроках біології

і позакласній діяльності; визначити роль дослідницької технології у формуванні творчих здібностей учнів; провести аналіз змісту шкільної програми і підручників з біології і виявити можливості цього предмету для розвитку дослідницьких умінь школярів; експериментально перевірити ефективність методичного підходу; охарактеризувати зміни у навчальному процесі (засоби навчання і виховання, контролю) та умов, забезпечуючих досягнення нових освітніх результатів.

В процесі проведення дослідження було висунуто гіпотезу, яка полягає в тому, що процес розвитку дослідницьких умінь школярів на уроках біології буде більш ефективним, якщо: розвиток дослідницьких умінь школярів виведено на рівень спеціального завдання кожного уроку; виявлені і дотримуються у освітньому процесі педагогічні умови і етапи розвитку дослідницьких умінь; визначено теми у змісті навчальної програми, які дозволяють організувати дослідницько-пошукову діяльність школярів; у методику уроків біології включені методи і методичні прийоми, дидактичні засоби, забезпечуючі ефективність розвитку дослідницько-пошукових умінь, формування логічного, креативного мислення; організовані діагностика і моніторинг рівнів розвитку дослідницьких умінь, дозволяючі коригувати процес навчання біології.

Практичне значення даної роботи полягає у розробці конкретних методичних рекомендацій з розвитку дослідницьких умінь на уроках біології, проблемно-пошукових біологічних завдань, вправ для самостійної роботи методом ігрових технологій, завдань для самоаналізу, самопостереження.

Сутність педагогічного досвіду з даної проблематики – в організації дослідницької діяльності з використанням проектно-дослідницьких технологій, освітніх і комунікативно-інформаційних технологій, що дозволяє представляти навчальну інформацію в різній формі; ініціювати процеси засвоєння знань і набуття умінь і навичок дослідницької діяльності; активізувати пізнавальну діяльність учнів. У результаті застосування інноваційних педагогічних технологій простежується збільшення об'єму практичних і творчих робіт пошукового і дослідницького характеру; можливість більш повно реалізувати комплекс методичних, дидактичних, психологічних і педагогічних принципів у формуванні дослідницьких умінь.

Вчитель виступає організатором дослідницької діяльності учнів. Відносини з учнями будуються на принципах співробітництва і сумісної творчої діяльності. Основне завдання вчителя – підтримувати і направляти розвиток особистостей, їх творчий пошук.

В процесі практикування дослідницької діяльності і розвитку логічного, креативного мислення на уроках біології в школі нами була вибудована модель методики розвитку дослідницьких умінь – цілісна система, включаюча ряд взаємозалежних компонентів: цільового, змістового, процесуально-діяльнісного, організаційно-методичного, результативно-діагностичного.

Таким чином, формування творчого потенціалу учнів на уроках біології засобами організації дослідницької діяльності дозволяє вирішувати проблеми

сучасної освіти. При цьому, дослідження виступають не просто способом навчання, а й змістом процесу біологічної освіти, є засобом комплексного вирішення завдань виховання, навчання і розвитку в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2011). [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: колективна монографія / Автор. колектив: Бібік Н.М., Ващенко Л.С., Локшина О.І. [та ін.]; під заг. ред. О.В. Овчарук; Міністерство освіти і науки України. – Київ: К. І. С., 2004. – 112 с.

ПРОЄКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

*Старовойтова М.Ю.
Тарандиці, Україна*

Останнім часом в сучасній школі ведеться активний пошук нових методів навчання, котрі відповідали б вимогам сучасного життя. Науково-педагогічний досвід дає змогу припустити, що лише у навчальній діяльності, маючій дослідницьке спрямування, можна проявити і успішно розвивати оригінальність мислення і творчість школярів. Особливо актуально це є для учнів початкової школи, так як саме тут закладаються основи навчальної і творчої діяльності. Тому розвиток умінь і навичок дослідницького пошуку стає важливим завданням освіти і сучасного вчителя. У Державному стандарті початкової освіти це завдання конкретизується як підготовка випускника знаючого, мислячого, вмючого самостійно добувати й застосовувати знання, здатного до успішного продовження навчання у середній і старшій школі. Крім цього, дитина має набути навичок ведення дослідницької роботи: «висунення гіпотез, їх перевірки, володіння прийомами дослідницької діяльності, елементарними уміннями прогнозу; самостійне створення алгоритмів пізнавальної діяльності для вирішення завдань творчого і пошукового характеру; формування одержаних результатів» [1].

Одним із способів, формуючих перераховані уміння школярів є метод проєктів. Під методом проєктів розуміємо систему навчання, при якій здобувач освіти одержує знання в процесі планування і виконання поступово ускладнених практичних завдань – проєктів [2]. На нашу ж думку, проєктне навчання є навчальним методом, а саме – технологією, яка включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів.

Отже, в основі кожного проєкту лежить проблема і, пов'язана з нею, діяльність. Зокрема, дослідницька, яка є провідною. Вона передбачає: здатність ставити і вирішувати дослідницькі завдання; обумовлює пошук, переробку,